

- Με τον Γιάννη Κονδράρο και την Ιλεάνα Βασδέκη
- With Giannis Kondraros and Ileana Vasdeki
- **Απομαγνητοφώνηση: Σελίδα 1 με 8 / Transcript: Page 8 till the end**

Απομαγνητοφώνηση

Ανδρική Φωνή: Είναι τα podcast του hoponinclusion.com

Ιλεάνα Βασδέκη: Γεια σας, είμαι η Ιλεάνα Βασδέκη, διευθύντρια επικοινωνίας του Σ.Κ.Ε.Π. Μαζί μας σήμερα είναι ο Γιάννης Κονδράρος, εκπαιδευτής σκύλων - οδηγών και ιδρυτής της Liberty Assistance & Guide Dogs.

Ανδρική Φωνή: Αναπηρία; Μην κολλάς στα στερεότυπα. Συζητάμε χωρίς φίλτρα όλα τα τι, πώς και γιατί που μας προβληματίζουν.

Ιλεάνα Βασδέκη: Γιάννη είναι μεγάλη μου χαρά που είσαι σήμερα κοντά μας για να μιλήσουμε για τους σκύλους- οδηγούς.

Γιάννης Κονδράρος: Χάρηκα πολύ που με καλέσατε! Είναι τιμή για μένα. Ιλεάνα, θα ήθελα πάρα πολύ να έχουμε το χρόνο να σου εξηγήσω τι σημαίνει Liberty, πώς δημιουργήθηκε και τι είναι αυτά που κάνουμε.

- Ακριβώς. Γιατί οι σκύλοι - οδηγοί είναι ένα θέμα που πολλοί από μας δεν γνωρίζουμε. Κατ' αρχάς να πούμε ότι είσαι ο ιδρυτής της σχολής Liberty Guide Dogs και πριν αρχίσεις να μου λες για τη σχολή, θέλω να μου πεις τι σημαίνει σκύλος - οδηγός;

- Σκύλος - οδηγός σημαίνει ένα άρτια εκπαιδευμένο σκυλί, το οποίο μπορεί με τη βοήθειά του ένας άνθρωπος με πρόβλημα όρασης να πάει στη δουλειά του, για καφέ, να πάει μια βόλτα, να

πάει σπίτι του, να κυκλοφορήσει γενικότερα με μεγαλύτερη ασφάλεια και με μεγαλύτερη αυτονομία και πολύ λιγότερο στρες.

- Η νομοθεσία σχετικά με τους σκύλους - οδηγούς; Ποια είναι;

Γιάννης Κονδράρος: Είναι επαρκής μέχρι ένα σημείο, όμως πολλές φορές εδώ στη χώρα μας έχουμε προβλήματα, που πολύς κόσμος δεν την εφαρμόζει.

- Σύμφωνα με τη νομοθεσία, επιτρέπονται παντού;

- Σύμφωνα με τη νομοθεσία οι σκύλοι - οδηγοί επιτρέπονται παντού. Όταν λέμε παντού, εννοούμε παντού.

- Οκ.

- Όμως, πολύ συχνά βλέπουμε ο κόσμος λόγω της κουλτούρας του; Λόγω της έλλειψης ενημέρωσης; Ο κόσμος δεν γνωρίζει ή δεν θέλει να γνωρίζει και δυσκολεύει πολύ την πρόσβαση αυτών των ανθρώπων και γενικότερα τους δημιουργεί ένα πολύ μεγάλο πρόβλημα, που εμείς αντιθέτως προσπαθούμε να τους διευκολύνουμε, ενώ αυτοί, με τον τρόπο τους, τους δυσκολεύουν στο να μπορέσουν να είναι ανεξάρτητοι.

- Ποια σκυλιά γίνονται σκύλοι - οδηγοί; Μπορούν όλες οι ράτσες;

- Δεν μπορούν να γίνουν όλες οι ράτσες, όπως και από τις συγκεκριμένες ράτσες δεν μπορούν να γίνουν όλοι οι σκύλοι.

- Οκ. Δηλαδή;

- Δηλαδή, έχουμε κάποιες ράτσες που είθισται να χρησιμοποιούμε και έχουμε καταλάβει ότι έχουν τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, όπως είναι τα *Labrador Retrievers*, που όλοι γνωρίζουμε, σ' όλους τους χρωματισμούς, που είναι ξανθό, σοκολατί και μαύρο. Είναι το γερμανικό ποιμενικό, ειδικές εκτροφικές γραμμές, οι οποίοι, το γενεαλογικό τους δέντρο, τέλος πάντων, ήτανε από σκύλους - οδηγούς. Και υπάρχουν και άλλες ράτσες, όπως είναι τα Poodle, τα οποία βοηθάνε πάρα πολύ γιατί δε βγάζουν τρίχα.

- Οκ.

- Και μετά υπάρχουν και πολλές φορές οι cross γραμμές, που είχε δημιουργηθεί και μια ράτσα όπως είναι το Labradoodle, είναι το Goldendoodle, είναι το German Shepherd με το Labrador, German Shepherd με το Golden, Golden – Labrador και οι μεταξύ τους γραμμές, τα cross που λέμε, οι οποίες δεν είναι μια ράτσα, μια φυλή. Αυτή την πρώτη γέννα που κάνουν έχουνε δει ότι οι γονείς του έχουν την κατάλληλη γενετική αξία για να μπορέσουν να αποδώσουνε όσο το δυνατόν περισσότερες... περισσότερους σκύλους - οδηγούς και με μεγαλύτερο ποσοστό επιτυχίας.

- Να μας πεις και για τη Liberty Guide Dogs. Γιατί η ερώτηση είναι ποιος εκπαιδεύει τους σκύλους - οδηγούς, όποτε εδώ μπαίνεις εσύ.

- Ναι.

- Απόλυτα.

- Τους σκύλους - οδηγούς τους εκπαιδεύουμε, προσωπικά εγώ και εκπαιδεύω άτομα τώρα για να μπορέσουν να εκπαιδεύουν και αυτοί σκύλους - οδηγούς. Υπάρχουν βαθμίδες των εκπαιδευτών. Υπάρχει απ' τον trainer, το απλό του εκπαιδευτή, είναι το GDI, που είναι το Guide Dog Instructor και μετά είναι το GDMI που είναι το Guide Dog Mobility Instructor, ο οποίος είναι εκπαιδευτής κινητικότητας και προσανατολισμού με έναν σκύλο οδηγό και μπορεί αυτός ο άνθρωπος και να εκπαιδεύσει τον σκύλο, να εκπαιδεύσει και τον άνθρωπο, να κάνει την αξιολόγηση και του σκύλου και του ανθρώπου και να μπορέσει να τους κάνει τη συνεκπαίδευση και το ταίριασμα, το matching που λέμε και το follow up.

- Θες να μου πεις λίγο το χρονοδιάγραμμα; Εσείς στη Liberty βρίσκετε τα σκυλιά και ποια είναι διαδικασία μέχρι να δοθεί σε έναν άνθρωπο ο σκύλος - οδηγός του;

- Ωραία, τώρα είναι μια πολύ καλή περίπτωση. Την επόμενη εβδομάδα θα πάω στην Ολλανδία και θα φέρω ένα κουτάβι. Το πρώτο κουτάβι το οποίο θα είναι ένα γερμανικό ποιμενικό και θα προσπαθήσουμε εδώ στην Ελλάδα να εκπαιδεύσουμε γερμανικό ποιμενικό, το οποίο να μπορεί να γίνει αργότερα ένας σκύλος - οδηγός. Το όνομά του αυτό θα είναι "Αννίτα" και είναι ένα πολύ όμορφο κουτάβι, πάρα πάρα πολύ καλό και ευελπιστούμε να μπορέσει να πετύχει αυτό το εγχείρημα στην Ελλάδα. Γιατί μέχρι τώρα προσπαθούμε να μην το... δεν το είχαμε τολμήσει. Θέλαμε πρώτα να είμαστε σίγουροι και να γίνει μια προετοιμασία με τις υπόλοιπες φυλές, γιατί πολλές φορές ακόμα και ο χρωματισμός του σκύλου ενοχλεί κάποιους στα μέσα μαζικής μεταφοράς.

- Φοβούνται;

- Φοβούνται και δυσκολεύει ακόμα και στην προσβασιμότητα, πόσο μάλλον να δει κάποιος ένα γερμανικό ποιμενικό, ένα λυκόσκυλο, οι περισσότεροι που το λένε έτσι, να προσπαθεί να μπει σε ένα εστιατόριο, σε ένα λεωφορείο ή σε ένα ταξί. Και επίσης, το άλλο μας πρόβλημα είναι ότι θέλουμε να δούμε πώς θα το διαχειριστούμε με τα αδέσποτα, λόγω φυλής. Όμως είμαστε έτοιμοι και νιώθουμε ικανοί και έτοιμοι να το προσπαθήσουμε και να το φέρουμε εις πέρας.

- Και μετά ποια είναι η διαδικασία;

- Ωραία, μετά την αξιολόγηση του κουταβιού που βλέπουμε με κάποια, είναι γύρω στα 50 elements, αντιλαμβανόμαστε, βλέπουμε... κρίνουμε και βλέπουμε αν ο σκύλος, ο σκύλος αυτός μπορεί να γίνει αργότερα ένας σκύλος - οδηγός. Βλέπεις γενικότερα τον χαρακτήρα του, το ταπεραμέντο του σκύλου, πώς διαχειρίζεται το στρες. Μετά τον διαλέγουμε, έχουμε κάνει ήδη μία αξιολόγηση, έχουμε αιτήσεις από ανθρώπους που θέλουν να γίνουν ανάδοχοι - εθελοντές για να μεγαλώσουν ένα κουτάβι, puppy raisers ή puppy fosters τους λέμε. Και βλέπουμε ποιος ταιριάζει σε ποιον και αν είναι ικανός.

- Και σαν χημεία κιόλας.

- Προφανώς, και σαν δυνατότητες και σαν εμπειρία και πολλά.
- Και χρόνος.
- Προφανώς και χρόνος, σωστά! Πολύ σωστό αυτό που λες, γιατί άμα δεν έχει το χρόνο ο άλλος, μπορεί να θέλει και να μην μπορεί. Μπορεί να μας βοηθήσει με άλλο τρόπο τότε.
- Ναι.
- Και αφού γίνει αυτό, το κρατάει, του έχουμε κάνει προετοιμασία, προεκπαίδευση σε κάποια κομμάτια, του δίνουμε υλικό και έντυπο και πρακτικά και βίντεο. Και είμαστε συνεχώς κοντά του. Είμαστε μια ομάδα εμείς, όταν το κάνουμε αυτό είμαστε μια ομάδα, γινόμαστε μια οικογένεια και βοηθάμε ο ένας τον άλλον για να πετύχουμε το σκοπό μας. Το πολύ όμορφο κοινωνικό έργο που κάνουν και όλη αυτή τη βοήθεια που προσφέρουν σε εμάς και κατ' επέκταση σε έναν συνάνθρωπό μας, μαθαίνουν ταυτόχρονα πώς είναι να εκπαιδεύεις όσο καλύτερα γίνεται ένα σκύλο.
- Και μαθαίνουν βέβαια και για την κινητική βλάβη, για την οπτική βλάβη για όλες τις αναπηρίες φαντάζομαι, για πράγματα που μπορεί να μη γνώριζαν πιο πριν.
- Σωστά, και τους κάνουμε εισαγωγή, πώς είναι το να είσαι τυφλός, δηλαδή να αφαιρείται η βασική τους αίσθηση που είναι η όραση και να κυκλοφορούν με λευκό μπαστούνι. Πώς είναι και πόσο δύσκολο είναι και πώς το αντιμετωπίζει ένας άνθρωπος. Προσπαθούμε να τους βάλουμε στα παπούτσια του συνανθρώπου μας, γιατί μόνο έτσι μπορούν να συνειδητοποιήσουν το πόσο σημαντικό είναι αυτό που προσφέρουν και πόσο σημαντική είναι ακόμα και η μικρή λεπτομέρεια.
- Για ποιο λόγο δεν έχεις εσύ τον σκύλο εξαρχής και τον έχεις δώσει σε κάποιον ανάδοχο; Για να μάθει να ζει σε μια οικογένεια;
- Για να μάθει να ζει σε μια οικογένεια, μας ενδιαφέρει να μάθει ο κόσμος να το κάνει αυτό και στηριζόμαστε πάρα πολύ στο να επενδύουμε σε άλλους γιατί όπως είπα πριν, δεν είμαστε μόνοι μας, είμαστε μια οικογένεια και θέλουμε την οικογένειά μας αυτή να τη μεγαλώνουμε. Δεν στηριζόμαστε μόνο στους εαυτούς μας, θέλουμε να μάθει ο κόσμος έτσι ώστε να μπορούν, αν γίνεται, να ξαναπάρουν και άλλο σκύλο - οδηγό ή οι ίδιοι να το διαδώσουν και σε άλλους. Και είναι πολύ σημαντικό και επίσης ο σκύλος να μάθει, μπορεί να μάθει και από ανθρώπους που δεν είναι εκπαιδευτές και να γίνει... να μπορεί να το διαχειριστεί και ένας άνθρωπος που δεν είναι εκπαιδευτής.
- Σωστό, σωστό.
- Και επίσης, πολύ σημαντικό, είναι να μάθει και την απώλεια, ας το πούμε σε εισαγωγικά, που γίνεται την πρώτη φορά που φεύγει από αυτούς, από τους αναδόχους και έρχεται σε μας.
- Και προσαρμόζεται, αναγκαστικά.

- Και προσαρμόζεται και του μαθαίνουμε να προσαρμόζεται του σκύλου και το ίδιο θα γίνει αργότερα όταν θα πάει και στον τυφλό άνθρωπο.

- Σωστά. Πες μου για το ταξίδι της οδήγησης.

- Το ταξίδι της οδήγησης. Ένα πολύ ωραίο ταξίδι, με πάρα πολλή αγάπη και υπομονή και προσπάθεια και επανάληψη. Προσπαθούμε να ενισχύσουμε συμπεριφορές έτσι ώστε ο σκύλος να μπορέσει να μάθει βασικά πράγματα όπως είναι η υπακοή, να αναπτύξουμε δηλαδή κι άλλο τις βασικές εντολές που έχει μάθει μέχρι τώρα, να του μάθουμε και καινούργιες όπως είναι της οδήγησης, να μαθαίνει να στρίβει αριστερά με μια λέξη, με την εντολή τη φωνητική, δηλαδή όταν λέμε «Αθήνα αριστερά», νοητά πρέπει να στρίψει αριστερά. Βέβαια το αριστερά για την Αθήνα δε σημαίνει ότι πρέπει να είναι 90 μοίρες, γιατί μπορεί αριστερά μας, όπως και εμείς να θέλουμε στρίψουμε αριστερά και να υπάρχει ένα εμπόδιο.

- Οκ.

- Άρα μαθαίνει το αριστερά, ότι είναι μια γενικότερη έκφραση το “αριστερά”, που αν μπορεί να το κάνει σε 90 μοίρες θα το κάνει σε 90 μοίρες, αν είναι όμως ενδιάμεσα προβλήματα θα κάνει αριστερά, αλλά θα πρέπει να αποφύγει και τα υπόλοιπα εμπόδια. Υπάρχει μια μεγάλη εξίσωση στη συνέχεια, που προσπαθεί ο σκύλος να ακούσει τις εντολές σου, αλλά ταυτόχρονα να σε προστατεύσει και να πάει στον...

- Στον τελικό στόχο. Εκεί, που θέλει να πάει.

- Στον τελικό στόχο, ναι. Θες να πάει για καφέ. Μέχρι να φτάσει στο καφέ πρέπει να στρίψει κάποια στενά, να περάσει κάποια εμπόδια και τα λοιπά, που για να πάει μέχρι εκεί ακούει κάποιες οδηγίες από τον άνθρωπο. Επομένως, μπορεί να ακούει τις οδηγίες και να ξέρει να πάει από το σημείο Α στο σημείο Β αλλά από το σημείο Α στο σημείο Β οι δρόμοι, στα πεζοδρόμια, όπως ξέρουμε, δεν έχουν καθόλου εμπόδια.

- (Γέλια). Σωστά, γιατί ζούμε σε άλλη χώρα.

- Ναι. Ε, επομένως αυτά τα “ανύπαρκτα” εμπόδια ο σκύλος - οδηγός, αν υπήρχαν, θα έπρεπε να τα αντιμετωπίσει και ταυτόχρονα να κοιτάξει όχι μόνο τα χαμηλά εμπόδια που είναι στα πόδια του κάτω, δηλαδή αν υπάρχει κάποια τρύπα, κάποια μικρή προεξοχή, οτιδήποτε, τα μεσαία εμπόδια τα οποία μπορεί να είναι τα γόνατα, η μέση, τα χέρια σου, αλλά μπορεί να είναι και τα ψηλά εμπόδια, που είναι το ύψος του κεφαλιού, των ώμων, των ματιών, του στόματος, της μύτης.

- Κλαδιά...

- Κλαδιά. Άρα καταλαβαίνετε ότι εάν υπήρχαν αυτά τα εμπόδια στη χώρα μας και γενικότερα στις υπόλοιπες χώρες αλλά και ειδικότερα στη χώρα μας, που θεωρώ ότι είναι πολλές φορές λίγο δύσκολο το να προσπεράσεις αυτά τα εμπόδια εδώ στην Ελλάδα, ο σκύλος - οδηγός το κάνει αυτό πολλές φορές να φαίνεται... πεδιάδα.

- Ναι. Να σε ρωτήσω, εάν του δώσεις μια εντολή... του πεις ας πούμε ότι πέρνα το δρόμο, αλλά αντιλαμβάνεται ότι περνάει ένα αυτοκίνητο και εσύ δεν το έχεις καταλάβει, τι κάνει; Πώς λέγεται αυτό;

- Αυτό; Λέγεται έξυπνη ανυπακοή. Δηλαδή, ο σκύλος έχει μάθει τι; Ενώ ξέρει ότι πρέπει να περάσει απέναντι, γιατί υπάρχει αυτή η εντολή το "πέρνα", ξέρει ότι για να σε περάσει απέναντι, θα σε περάσει με τέτοιο τρόπο...

- Που να είσαι ασφαλής.

- Που να είσαι ασφαλής και να μη χτυπήσεις. Το ίδιο είναι άμα είναι και ένα ψηλό εμπόδιο, θα σε μπλοκάρει άμα δεν υπάρχει άλλη επιλογή και θα σου δείξει ότι υπάρχει πρόβλημα μπροστά και θα του πω εγώ μια λέξη, το "ψάξε" για παράδειγμα, για να βρει την κατάλληλη λύση ώστε να μπορεί να σε κατεβάσει στο πεζοδρόμιο, να περάσει σύρριζα από ένα αυτοκίνητο, να πάει να μπει μέσα στο στενό, να βρει ξανά ένα δέντρο, να πει ότι "α δε χωράς από 'δω πέρα" και το βλέπει μόνος του ο σκύλος. Πολλές φορές το προσπερνάει από μόνος του και σου βρίσκει το κατάλληλο σημείο, με το κατάλληλο κενό στο πεζοδρόμιο για να συνεχίσεις, να ανέβεις στο πεζοδρόμιο, στην πορεία σου.

- Σούπερ ήρωες είναι αυτά τα σκυλιά.

- Ναι.

- Να σου πω κάτι; Οι σκύλοι - οδηγοί είναι η πιο εξελιγμένη μορφή εκπαίδευσης ενός σκύλου;

- Λένε και το πιστεύω ότι είναι από τις πιο δύσκολες. Θεωρείται ότι στη βαθμίδα ειδικά των σκύλων, το service είναι η πιο δύσκολη εκπαίδευση. Και πολλές φορές γι' αυτό πρώτα κοιτάμε τα σκυλιά αυτά αν πετύχουν να γίνουν σκύλοι - οδηγοί και αν δεν πετύχουν και έχουν τα υπόλοιπα κριτήρια - χαρακτηριστικά των σκύλων βοήθειας, γιατί αυτά ανήκουν στην ομπρέλα των σκύλων βοήθειας, μπορούμε να το κατευθύνουμε για μια άλλη αναπηρία.

- Ή για σκυλί της αστυνομίας ας πούμε;

- Αναπηρία.

- Οκ. Άρα παραμένουν πάντα στο πλαίσιο της αναπηρίας.

- Εάν όμως δούμε ότι τα drives του, οι συμπεριφορικές τάσεις του είναι, για παράδειγμα, πάρα πολύ υψηλές και μπορεί να κινηθεί και για κάτι άλλο, που λες εσύ της αστυνομίας, θα μπορούσε. Δεν μας έχει τύχει μέχρι τώρα, αλλά θα μπορούσε και στο εξωτερικό έχει γίνει, να δώσεις αυτό το σκύλο επειδή είχε μια πολύ καλή συμπεριφορά να το δώσεις σε μια άλλη υπηρεσία, για να το χρησιμοποιήσει για ανίχνευση εκρηκτικών ουσιών.

- Οκ, ωραία.

- Θα μπορούσε να γίνει αυτό. Αλλά αυτό συνήθως, δε φτάνεις μέχρι εκεί, γιατί έχεις ήδη δει ότι ο σκύλος και να έχει τέτοιες τάσεις δεν κάνει για αυτό.

- Δεν μπορεί να γίνει σκύλος - οδηγός.
- Δεν θα μπορούσε να γίνει σκύλος - οδηγός.
- Σε ποιον ανήκει; Ένας σκύλος - οδηγός; Στη Liberty; Στον χειριστή του;
- Πάντα, τι γίνεται; Κοιτάμε την ασφάλεια και την ευζωία του σκύλου και την ασφάλεια και την ευζωία και του ανθρώπου. Επομένως θέλουμε ένα χαρούμενο ζευγάρι. Δηλαδή μια χαρούμενη ομάδα, που αυτό σημαίνει ο σκύλος πρέπει να είναι χαρούμενος και υγιής. Το ίδιο και ο άνθρωπος να είναι ασφαλής και υγιής και χαρούμενος. Άρα, εμείς το σκύλο - οδηγό αυτόν μετά τα 2 χρόνια εκπαίδευσης και την εκπαίδευση που κάνουμε μετά και στον άνθρωπο, θα μιλήσουμε παρακάτω γι' αυτό, κάνουμε ένα συμβόλαιο και με ένα τύπου χρησιδάνειο, τον δίνουμε δωρεάν. Τον παρέχουμε δωρεάν προς τον άνθρωπο αυτόν, όπως παρέχουμε και δωρεάν τις υπηρεσίες προς τον άνθρωπο. Δηλαδή συνεχίζουμε να του παρέχουμε υπηρεσίες. Δεν είναι μόνο η εκπαίδευση που κοστίζει γύρω στα 25.000€ - 30.000 € του σκύλου μέχρι τα 2 χρόνια, μετά συνεχίζουμε να τον υποστηρίζουμε και να τον βοηθάμε σε οτιδήποτε χρειαστεί, όσον αφορά την εκπαίδευση του σκύλου και τα υπόλοιπα. Και επίσης μετά την εκπαίδευση του σκύλου, έχουμε και μια άλλη διαδικασία που δεν ξέρω αν θες να στην πω τώρα.
- Ήθελα πριν να σε ρωτήσω, πόσα χρόνια δουλεύει ένας σκύλος - οδηγός;
- Μπορεί να δουλεύει, ανάλογα τον σκύλο, την υγεία του, την περίπτωση, το βαθμό που τον χρειάζεται και ο άνθρωπος και ανάλογα και το ταπεραμέντο του σκύλου μπορεί να δουλέψει περίπου, έχω δει και μέχρι τα 10 έτη. Αλλά συνήθως δουλεύει γύρω στα 7 χρόνια, 6 - 7 χρόνια. Εμείς το κρατάμε περίπου 2 χρόνια. Ανάλογα, ανάλογα βέβαια, μπορεί να είναι και 2,5.
- Μετά παραμένει στον χειριστή του; Σαν ο σκύλος του, ας πούμε και όχι σαν σκύλος - οδηγός;
- Όχι. Παραμένει αλλά όχι σαν οδηγός.
- Ναι, αυτό λέω.
- Έχει τη επιλογή να τον κρατήσει, αλλά όχι να είναι οδηγός. Του αφαιρούμε το δικαίωμα να είναι οδηγός του σκύλου. Εμείς, κάθε σκύλο που δίνουμε πιστοποιούμε ότι είναι σκύλος - οδηγός κατάλληλα εκπαιδευμένος από τη σχολή μας, επομένως έχει τη δυνατότητα να μπει σε όλα αυτά που λέμε, στα μέσα μαζικής μεταφοράς, σε νοσοκομείο, σε μια καφετέρια, στο μπακάλικο, στο κρεοπωλείο, για καφέ, σινεμά.
- Οπουδήποτε μπαίνει ο χειριστής του.
- Όμως, όταν εμείς δούμε ότι ο σκύλος- οδηγός αυτός δεν μπορεί να συνεχίσει, του παίρνουμε το harness που έχει ουσιαστικά ο σκύλος για να του αφαιρέσουμε την ικανότητα να το χρησιμοποιήσει, για να είμαστε σίγουροι και του παίρνουμε και τις κάρτες οι οποίες που λένε ότι είναι ένας ενεργός σκύλος - οδηγός.
- Γιατί εσείς παρέχετε τα χαρτιά και όλες τις πληροφορίες. Πρέπει να τις έχει μαζί του ο χειριστής πάντα; Για να μπορεί να αποδείξει ότι αυτός ο σκύλος, είναι σκύλος - οδηγός;

- Πολύ σωστά και ότι είναι κατάλληλα πιστοποιημένος γιατί μπορεί ο οποιοσδήποτε να πάρει ένα σκύλο.
- Να τον εκπαιδεύσει μόνος του και να πει είναι σκύλος - οδηγός.
- Μπορεί να μην τον εκπαιδεύσει, κιόλας. Να λέει ότι τον έχει εκπαιδεύσει, γιατί συνήθως αυτό...
- Αυτό είναι πολύ επικίνδυνο.
- Είναι πάρα πολύ επικίνδυνο. Και να χρησιμοποιούν υποτίθεται ένα σκύλο - οδηγό, το οποίο αυτό θα μπορεί ανά πάσα στιγμή να πάθει κάτι πολύ σοβαρό.
- Πες μου, μου είπες ότι η εκπαίδευση ενός σκύλου - οδηγού κοστίζει 25.000€ με 30.000€. Ποιος καλύπτει αυτά τα έξοδα;
- Προς το παρόν τα έξοδα τα καλύπτει η Liberty.
- Οκ, αλλά είστε σε αναζήτηση πόρων;
- Αναζήτηση πόρων, χώρων, χορηγών. Οποιαδήποτε βοήθεια για μας είναι πολύτιμη, ακόμα και το να μας προσφέρουν ένα ποτήρι νερό για μας είναι πολύ σημαντικό.
- Γιάννη, ευχαριστώ πάρα πάρα πολύ για την κουβέντα μας.
- Εγώ ευχαριστώ.

Ανδρική φωνή: Αναπηρία; Δες το αλλιώς. Γιατί ένα ανοιχτό μυαλό χωράει τον κόσμο όλο.

Για να μη χάσετε κανένα επεισόδιο από τα podcast του Hop On Inclusion ακολουθήστε μας στο Spotify, Google Podcasts, Apple Podcasts, Podbean και φυσικά στο hoponinclusion.com.

Transcript

Male Voice: these are the hoponinclusion.com's podcasts

Ileana Vasdekis: Hello, My name is Ileana Vasdekis, SKEP's Communication Director. Joining us today is Giannis Kondraros, guide dog trainer and founder of Liberty Assistance & Guide Dogs.

Male Voice: Disability? Don't stick to stereotypes. We discuss without filters all the What, How and Whys that trouble us.

Ileana Vasdeki: Giannis, it is a great pleasure that you are here with us today to talk about guide dogs.

Giannis Kondraros: I was very happy that you invited me! It is an honor for me. Ileana, I would very much like to have the time to explain to you what Liberty means, how it was created and what we do.

- Exactly. Because guide dogs are a subject that many of us don't know very much about. First of all let's start by saying you are the founder of the Liberty Guide Dogs school and before you start telling me about the school, I want you to define the term "guide dog".

- Guide dog means an exceptionally well-trained dog, with whose help a visually impaired person can go to work, for a coffee, for a walk, go home, get around in general with greater safety and greater autonomy and with much less stress.

- The legislation regarding guide dogs, what is it exactly?

- Giannis Kondraros: It is sufficient up to a point, but many times here in our country, Greece, we have problems, because many people do not abide by it.

- According to the law, are they allowed everywhere?

- Yes, according to the legislation, guide dogs are allowed everywhere. When we say everywhere, we mean everywhere.

- Ok.

- But very often we can see the world through its culture. Is this because of the lack of information? People don't know or don't want to know the problems people with disabilities face, and it makes accessibility very difficult for them. We at Liberty Dogs try to make the lives of people with visual impairment easier, more accessible, but the world around them hinders them to become more independent.

- Which dogs become guide dogs? All breeds?

- Not all breeds can become guide dogs, just as not all dogs from specific breeds can become guide dogs as well.

- Ok. What do you mean?

- Well, there are some breeds, such as Labrador retrievers - blond, chocolate and black - who are most commonly used and are known to be very effective. There are also German shepherds, but only various special breeding lines, whose family tree are derived from guide dogs, after all, these lines were originally used for guide dogs. And there are other breeds, such as Poodles, who help a lot because they don't shed fur.

- Ok.

- And then there are the cross breeds, such as the Labradoodle, the Goldendoodle, the German Shepherd with Labrador, the German Shepherd with Golden, Golden – Labrador. These crosses, as we say, are not a breed, a genus. In the original litter, experts have observed that the puppies' parents have the appropriate genetic specifications to be able to produce as many... more guide dogs with a higher success rate.

- Tell us more about Liberty Guide Dogs. Because the question always is “Who trains the guide dogs?”.

- Yes.

- Absolutely.

- I personally train the guide dogs and I also train the people who can now train the dogs as well. There are tiers of trainers: first there is the simple trainer, the GDI (Guide Dog Instructor) and then there is the GDMI the Guide Dog Mobility Instructor, who is a dog mobility and orientation instructor, who trains both the dog and the person. He co-trains them and then evaluates if they match, it’s called “matching” and then of course we have the follow-up.

- Would you like to talk about the time schedule? You at Liberty find and train the dogs and then what is the process until a person is finally given his/her guide dog?

- Great question. Now let me tell you about a very good example. Next week I am going to Holland to bring back a puppy. It will be the first German shepherd that we will try here in Greece to train, and hopefully it will later become a guide dog. Her name will be "Annita" and she is a very beautiful puppy, very nice indeed. We are hoping that this venture with German shepherds will succeed in Greece. You know, up to now we hadn’t dared... we first wanted to be absolutely sure, we wanted to try training other breeds than the ones mentioned above, but very often even the coloring of the dogs bothers some people on public transport.

- Are they afraid?

- They are afraid yes, and this can make accessibility very difficult, just imagine if someone sees a German shepherd, a “wolfdog” as most people here in Greece call it, trying to get into a restaurant, onto a bus or a taxi. Another issue is the stray dogs, and how we are going to deal with them, because of the specific breed, you understand... but we are ready, and we feel capable, ready to try and make it happen.

- And then what is the process?

- Ok, well, after evaluating the puppy, we must take into consideration around 50 features, and then we judge if this dog can later become a guide dog. We examine his character, his temperament and how well he manages stress. After selecting a particular puppy, we then look at the applications from people who want to become volunteers to raise the puppy - we call them puppy raisers or puppy fosters. Then we see who is best suited for which puppy, and if they are capable of taking on this role.

- Chemistry is also a factor?

- Obviously, and so is the capacity, their experience as well as other factors.

- And the time they have to devote to its raising.

- Obviously their time too, right! What you say is very correct, because if the volunteer doesn't have the time, he may want to but practically is not able to... he can help us however in other ways.

- Yes.

- And after all this is done, the foster takes the dog. In the meantime, we have prepared him, given him pre-training in some areas, as well as material and videos. We keep in constant connection to them. We are a team, when we do this, we are a team, we become a family and we help each other achieve our purpose. The very significant social work the volunteers do, and all this help they offer us, and by extension, offer a fellow human being... they learn what it's like to train a dog as best as possible.

- And of course, they also learn about motor impairment, visual impairment and many disabilities, I imagine, about things they may not have known before.

- Right, we introduce them to the concept of visual impairment, what it's like to be blind, that is, to have their basic sense, that of sight, taken away. They walk around using the white cane and can understand how difficult it is, and how a blind person deals with it. We try to put them in the shoes of our fellow man because only then can they realize how important what they are doing is, and how important even the smallest detail is to a blind person.

- Why don't you keep the dog to begin with? Why do you give it to a foster parent? So the puppy can learn to live in a family?

- Yes, to learn to live in a family. We are very interested in people learning to foster and we invest a lot of time in foster parents because, as I said before, we at Liberty are not alone, we are all a family, and we want our family to expand. We don't rely just on ourselves, we want people to learn, to find out, spread the word to other people and get another guide dog or encourage their friends and acquaintances to get one... we believe a person who is not a trainer must also take care of a guide dog.

- Right, right.

- And also, a very important lesson, is being able to handle the "loss", let's say, when the dog leaves his foster and comes back to us.

- And it must learn to adapt...

- Yes, learn to adapt. We teach the dog to adapt because the same situation will happen when the dog goes to the blind person.

- That's right. Tell me about the guiding process.

- The guiding process is indeed a very nice journey, with a lot of love, patience, effort and repetition. We try to strengthen behaviors so that the dog can learn basic things such as obedience, that is, to further develop the basic commands he has learned so far, and to teach

him new ones that are an essential part of guidance. For example, learning to turn left with a phonetic, spoken command, i.e., when we say, "Athena left", the dog must automatically turn left. Of course, left for Athena does not mean the dog must turn at a 90-degree angle, because there may be an obstacle in its way.

- Ok.

- So he learns that "left" is a more general expression, that if he can turn at a 90-degree angle he will do so, but if there are intermediate problems, he will turn left, but he will have to avoid the other obstacles as well. Therefore, there is a big learning curve for him, that is the dog must listen to your commands, but at the same time try to protect you and go to...

- To the final goal. Where he wants to go.

- That's the end goal, yes. You want the dog to take you to a coffee shop. However, until you reach the cafe, he has to turn into some side streets, pass through some obstacles and so on, and for the dog to get there he has to listen to your instructions. In this way he learns the route and knows how to go from point A to point B but as we know the roads, the sidewalks, from A to B have no obstacles at all (laughs ironically).

- (Laughs). Right, because we live in Greece!

- Yes. Well, these obstacles, if they exist, would have to be faced by the guide dog and at the same time look not only at low obstacles that are at his feet level, i.e. a hole, some small ledge, anything, but also at the middle obstacles which can be at your knees, waist, at your arms, but it can also be high obstacles, which are at the level of your head, shoulders, eyes, mouth, nose.

- And branches...

- Branches, yes. So you understand that if there are these obstacles in any country, especially in our country, because I think it is quite difficult for the dog to overcome these obstacles here in Greece, and the guide dog must practice many times in order for the person and the dog to have a smooth journey.

- Yes. Let me ask you something, if you give him an order... let's say "Cross the street", but he realizes that a car is passing but you haven't noticed it, what does he do, what do you call this?

- Ah yes... this is called "smart disobedience". Let's look at this situation: the dog has learned the command "cross" so he knows he has to cross the street, but at the same time he has learned that he has to cross in a way that is...

- Safe...

- Where to be safe and not be hit by a car. It's the same reaction if the dog is aware of a high obstacle, he will block you if he has no other option and will indicate to you that there is a problem ahead. By saying the command "search" for example, the guide dog can find the appropriate solution, such as to step off the sidewalk, guide you past a car, go into a side street.

But there of course there will be a tree blocking you and the dog thinks "you can't fit through here"... the dog must see and realize all this himself. Very often the dog will find the solution himself, discovering the right spot with the appropriate space in the sidewalk for you to continue on your way.

- These dogs are superheroes!

- Yes.

- Let me ask you something; are guide dogs the most advanced form of dog training?

- It is said that it is one of the most difficult processes, and I believe it... service dog training is regarded, at the level we are discussing, as the most difficult and challenging training. This is why we carefully observe these dogs to see if they can succeed in becoming guide dogs and if they don't succeed but have the rest of the criteria, in other words features of service dogs, we can redirect it to another disability.

- For a police dog, for example?

- No, for disabled people.

- Ok. So they always remain in the context of disability.

- However if we see that his behavior tendencies, his drives are very high, he can move on to something else, perhaps to the police as you said. It hasn't happened to us so far, but it does happen abroad, and because this particular dog is very well behaved you could give it to another agency, to be used for detecting explosive substances, for example.

- Ok, fine.

- This could be done. But let's face it, when you have seen that the dog, even if he has the right tendencies, he isn't guide dog material....

- He cannot become a guide dog.

- Yes, that's right.

- Who does a guide dog belong to? At Liberty? Its operator?

- Always to its operator, let's see how it works... We look at the safety and well-being of the dog and the safety and well-being of the person. We want a happy couple. That is, a happy team, which means the dog must be happy and healthy. So we at Liberty, after training the guide dog for 2 years and training its operator as well, we will talk about that a little later, we draw up a contract, a type of loan, and we offer the dog free of charge. We provide the dog, the training and services free of charge. More specifically, we continue to provide the person with services after he takes the dog. Let's look at this a little closer: It's not just the dog's training that costs approximately €25,000 - €30,000, but also the continuation of support and help, anything the

operator may need, in terms of further training and many other things. Now, after completing the dog's training, we also have another process – do you want me to talk about it now?

- Yes, well, I wanted to ask you something else first... how many years can a guide dog actively work?

- Depending on the dog, its health, its temperament, the specific case and the degree that the operator needs it, I would say up to 10 years. But usually it can work 6 - 7 years. We at Liberty keep the dog for 2 - 2.5 years.

- After this time does it stay with its operator? As his dog, his companion and not as a guide dog?

- Yes, but not as a guide dog.

- Yes, that's what I mean.

- He has the option to keep him, but not as a guide dog. We take away the person's right to be the dog's guide. Every dog we certify as a guide dog has been properly trained by our school, therefore has the legal right to enter all the places we've previously discussed, public transport, hospitals, cafes, grocery stores, butcher shops, cinemas...

- Wherever its operator enters.

- But when we observe that a particular guide dog cannot continue with his duties, we take away his harness, therefore removing his ability to be used as a guide dog and to be absolutely sure we also take back the documents that identify him as an active guide dog.

- Because you provide all the documents and information. Does the operator have to carry these with him at all times? To be able to prove that this dog is a guide dog?

- Absolutely correct. And that he is also properly certified because anyone can get a dog.

- ... and train him himself and say he is a guide dog.

- He might not even train him. He may claim he has trained him, and this...

- This is very dangerous!

- Yes, very dangerous. They are using a so-called guide dog, which could, at any minute, have a very serious incident.

- Giannis, you told me before that training a guide dog costs from €25,000 to €30,000. Who covers these costs?

- At the moment the expenses are covered by Liberty.

- Ok, but are you looking for funding?

- We're looking for funding, venues, sponsors. Any kind of help is precious, even offering us a glass of water is very important.

- Giannis, thank you very much for our conversation.

- Thank you.

Male voice: Disability? Look at it another way. Because an open mind holds the whole world.

To never miss an episode of Hop On Inclusion podcasts follow us on Spotify, Google Podcasts, Apple Podcasts, Podbean and of course hoponinclusion.com.